מסורת הש"ס

גמ' א) [חולין עא. לקמן יט.] **ב)** יבמות עה. מכות יד: **ג)** [זבחים מו. וסס מיתא ר' יוחנן] **ד)** סס מה **ה)** [זבחים מג.] **ו)** [פסחים סז: יבמות נד: וש"נ] **רש"י ז)** [נ"ל תאכל בשר מזבח השלמים וסמיך ליה ונפש כי כו' כ"ה בדפו"י]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומגמר וכו' אהרן ונפש כי:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה אחת לכלל וכו' הבערה בכלל היתה. שבת דף ע ע"א:

הגהות

רש"י ד"ה אקרא אני. וסמיך ליה מכל הבהמה אשר על הארץ. כל"ל: (רש"ש)

ד"ה שלש כריתות. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וסמיך ליה ונפש כי תגע בו'. כל"ל: (רש"ש)

ד"ה אחת לכלל. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וגו'. כל"ל: (רש"ש)

תוס' ד"ה אחת לכלל. וי"ל כו' דבפ' ב"ש (מה:). כל"ל: (רש"ש)

תורה אור

גמ' א) אוֹ כִי יִגַּע בְּטֻמְאַת אָדָם לְכֹל טֻמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם: (ויקרא ה, ג)

ב) אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שֶׁרֶץ טָמֵא וְנֶעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשֵׁם: (ויקרא ה, ג)

ג) וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַּע בְּכָל טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ בְּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיְיָ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: (ויקרא ז, כא)

ד) וּשְׁלִשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדְמֵי טָהָרָה בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגָּע וְאֶל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד מְלֹאת יְמֵי טָהָרָהּ: (ויקרא יב, ד)

רש"י ה) דַּבֵּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ: כֹּל מַפְרֶסֶת פְּרֹסָה וְשֹׁסַעַת שֶׁסַע פְּרֹסֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ תֹּאכֵלוּ: (ויקרא יא, ב-ג)

מידי דהוה אשמיעת קול. שבועת העדות ושבועת ביטוי דלא תנהו נמי בקרבן עולה ויורד ואין עושה על זדונן לא מיתה ולא כרת: **אמר קרא בה.** לכל טומאתו אשר יטמא בה בעניינא דעולה ויורד כתיב: **ואימא.** מיובא בתרומה היא ובה למעוטי מקדש והואיל וזדונו כרת לא תסגי ליה בעולה ויורד אלא קבוע לעשיר ולעני שוה: **עליה דרבי.** משום דהוא יליף לה שפיר: **אקרא אני חיה.** בקרבן עולה ויורד כתיב (ויקרא ה) [ב] או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה ודי אם היתי קורא בנבלת חיה טמאה שנכתב ראשון ולא היה לריך לחזור ולכתוב בהמה שהרי בהמה בכלל חיה שנא' (שם יא) [ד] זאת החיה אשר תאכלו וסמיך ליה כל בהמה מפרסת פרסה: **ונאמר לחלן.** באוכל קדשים בטומאת הגוף בלו את אהרן (ה) נפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה ואכל מבשר זבח השלמים: **אימא תרומה נמי אתרבאי.** דליכא נמי איתקש לקודש דכתיב בכל קדש ודרשינן בכל לרבות תרומה שאסורה לטבול יום כגון יולדת בימי טוהר שלה שהיא טבולת יום אחוך שאין לה הערב שמש עד מלאת ימיה שמביאה למחר כפרתה: **מקדש לא ממעטינן.** מדין קודש שכן ביאתו בכרת כאכילת קודש: **שכן אכילה.** ותיובו ע"י אכילה הוא: **שלש כריתות בשלמים.** באוכלן בטומאה אחת באמור אל הכהנים כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים וגו' ואמרינן בזבחים בפ' רביעי (דף מה:) דהא יקרב אכילה הוא ומהו יקרב בראוי להקרבה שהוקדש בכלי ושחיט בלו את אהרן והנפש אשר תאכל ז) מבשר זבח השלמים וסמיך לי' והנפש כי תגע בכל טמא ובתרוייהו כתיב ונכרתה: **אחת לכלל.** ההיא דאל הקדשים שכלל את הכל ואחת מן השחיט לפרט ומדה זו נדרשת בתורת כהנים בתחלת הספר דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד כו' כיצד והנפש אשר תאכל מבשר זבח השלמי' וגו' והלא שלמים בכלל כל הקדשים היו ולמה יצאו להקיש אליהם מה שלמים מיוחדין קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח יצאו קדשי בדק הבית שאין חייבין עליהן משום טומאה וא"ת למה אין גילוים בכלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט שלמים אין מידי אחריינא לא משום דמרוחקין זה מזה בשני עניינים וכך מפורש במנחות בפרק כל המנחות בחוה מלה (דף נה:) דהיכא דפרט מרוחק מן הכלל גילוי במדה זו ללמד על הכלל וכו' ואם תאמר מה בין זו למדת כלל ופרט וכלל שאתה דן כעין הפרט הרבה יש שמדת כעין הפרט באה להוסיף על הפרט בכלל אחרון דברים אחרים שאין כתובין בו וזו באה לגלות על הפרט ולא להוסיף עליו ודברים רבים למידין במדה זו שאינן באין במדת כעין הפרט כגון בהבערה שאנו אומרים לחלק יצאתה ובמדה זו היא באה ⁶הבערה בכלל היתה ולמה יצאה להקיש אליה ולגלות על כל הכלל שכשם שחייב על הבערה בפני עצמה כך חייב על כל אב מלאכה שבכלל בפני עצמו: **ואחת לטומאה הכתובה בתורה סתם כו'.** ואחת מן הכריתות האלו שהיא יתירה נכתבה גלות על הטומאה הכתובה אצל עולה ויורד וסתמה הכתוב ולא פירש על איזו טומאה חייבתו תורה קרבן הופיה כרת ללמדך שלכפר על כרת זה הוא בא שהוא טומאת קדש: (**אם אינו ענין כו'**) **לדברים שאינן נאכלין.** כגון עניה של מערכה ולבונה וקטרת אם אכלן בטומאה חייב: **ולר"ש דאמר כו'.** במסכת זבחים בפרק ג"ש (דף מה:): **הואיל ואמר ר' שמעון כו'.** חטאות הפנימיות כגון פר ושעיר של יום הכפורים ופר כהן משיח ופר העלם דבר שטעונין הזייה בפנים על הפרוכת ועל מזבח הזהב: **בשלמים.** משום דפיגול בשלמים כתיב יליף ר"ש מינה שאינה עוהגת בחטאות הפנימיות: **שלש טומאות.** בהגך שלש כריתות כתיב בכל חדא וטומאתו עליו: **כתיב הבא.** בעולה ויורד: וכתיב

עולה ויורד ניתי מידי דהוה אשמיעת קול ואביטוי שפתים אמר קרא ⁸בה בה למעוטי תרומה אימא בה למעוטי מקדש דלא סגי ליה בקרבן עולה ויורד עד דמייתי קרבן קבוע קרי רבא עליה דרבי דולה מים מבורות עמוקים דתניא ⁹רבי אומר אקרא אני חיה בהמה למה נאמרה נאמר כאן ¹⁰בהמה טמאה ונאמר להלן ¹¹בהמה טמאה מה להלן טומאת קודש אף כאן טומאת קודש אשכחן טומאת קודש טומאת מקדש מנלן אמר קרא ¹²בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא איתקש מקדש לקודש אי הכי תרומה נמי ¹³דאמר מר בכל קדש לא תגע לרבות את התרומה הא מיעט רחמנא בה אימא בה למעוטי מקדש מסתברא מקדש לא ממעטינן שכן בכרת כמותה אדרבה תרומה לא ממעטינן שכן אכילה כמותה אלא אמר רבא שלש כריתות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לטומאה הכתובה בתורה סתם ואיני יודע מה היא הוי אומר טומאת קודש ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי תנהו ענין לטומאת מקדש והאי מיבעי ליה לכדרבי אבהו דאמר רבי אבהו ¹⁴שלש כריתות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לדברים שאינן נאכלין ולר"ש ¹⁵דאמר ¹⁶דברים שאינן נאכלין אין חייבין עליהן כרת משום טומאה לאיתויי חטאת הפנימית דס"ד אמינא הואיל ¹⁷ואמר ר"ש כל שאינו קרב על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול משום טומאה נמי לא קמ"ל דמיחייב אלא אמרי נהרדעי משמי' דרבא שלש טומאות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט ואחת לטומאה הכתובה בתורה סתם ואיני יודע מה היא הוי אומר טומאת קודש ואם אינו ענין לטומאת קודש דנפקא ליה מדרבי תנהו ענין לטומאת מקדש והאי נמי מיבעי ליה ¹⁸איידי דבעי למכתב כרת לכדר' אבהו כתב נמי טמאות דלא סגי לה בלאו הכי אלא אמר רבא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא ¹⁹לכל טומאתו

וכתיב

עולה ויורד ניתי. וא"ת קרבן קבוע נמי ה"ל למיפרך דייתי מידי דהוה אשמיעת תרופה דלית בה כרת ומייתי קרבן קבוע וי"ל דהתם אשם הוא דמייתי ולא חטאת: **מקיש** מקדש לקודש. ובאכילה דקודש איירי קרא כדאמר בפר' בתרא דמכות (דף יד:): **ואימא** אף תרומה. דכתיב בכל קודש משמע לפי סוגיא דשמעתין דהאי קרא איירי בין בתרומה בין בקודש ותימה דסוגיא דמכות (שם) מוכחת דלא מייירי בתרוייהו דר"ל מוקי ליה בקודש גרידא ורבי יוחנן בתרומה גרידא וי"ל דסוגיא דהכא כברייתא דת"כ דתניא התם בכל קדש לא תגע יכול אף במעשר ת"ל ואל המקדש לא תבא מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף כל בו' יצא מעשר אי מה מקדש הנכנס בו בטומאה עונש כרת אף קודש האוכלו בטומאה עונש כרת יצתה תרומה ת"ל בכל קדש לרבות את התרומה אלמא בהדיא מוקי קרא בתרוייהו וה"ה דהוה מצי למיפרך לפי סוגיא דמכות הניחא לר"ל אלא לר' יוחנן דמוקי לה בתרומה מא"ל: **אחת** לכלל **ואחת לפרט.** פירש בקונטרס וא"ת כלל ופרט ואין בכלל אלא מה שבפרט ואגב ריהטיה לא דק דה"ל להקשות פרט וכלל הוא ועשה כלל מוסיף על הפרט דהפרט בלו וכלל באמור ומה שפי' דמדת כלל ופרט המרוחקין אינה כמדת כלל ופרט וכלל אין נראה דבפ' גמר הדין (סנהדרין דף מו.) מוכיח דריבה ומיעט הוי כמדת כלל ופרט המרוחקין ובקונטרס גופיה פירש לעיל (דף ד:) דריבה ומיעט שוה למדת כלל ופרט וכלל וא"ת כיון דמדת כלל ופרט המרוחקין זה מזה שוה למדת כלל ופרט וכלל א"כ לא הוה לן למעוטי קדשי בדק הבית לגד אלא ה"ל למימר מה שלמים מיוחדין שיש להן מתירין כדדרש ר' שמעון לקמן גבי פיגול ונצרך כרת שלשי לדברים שאין להם מתירין ומנ"ל לאוקמה לטומאה הכתובה בתורה סתם או לדברים שאינן נאכלין וי"ל לדברים שאין להם מתירין לא אצטריך דבפ' ב"ש (זבחים דף מד.) מרבי להו מאשר הם מקדישים ולספרים דגרסי התם דמרבו להו מואל הקדשים לא יתכן דהאי קרא גופיה מוקמינן ליה הכא לכלל:

תנהו ענין לטומאת מקדש. אבל לתרומה ליכא למימר דכרת בתרומה ליכא ומיהו בסמוך דנפקא לן מטומאתו קשה דטוקמה בתרומה וכ"מ משום דכתיב גבי כרת הכי נמי כתיב גבי אכילה ומיהו עדיפא מינה פריך: **ואחת לדברים שאינן נאכלין.** ואזהרה מוהכשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל דדרשינן בפרק רביעי דזבחים (דף מו:) לרבות עניה ולבונה אי נמי כרת לא בעי אזהרה מידי דהוה אפסח ומילה:

אתיא טומאתו טומאתו. ואע"ג דגבי תרומה נמי כתיב טומאה בפרשת אמור אל הכהנים שמא אתי לדרשה אחריתי וא"ת ולר"ל דלא גמר ג"ש דטומאה כדאמר בפרק בתרא דמכות (דף יד:) מנליה וי"ל דאתיא ליה מהיקשא דלעיל מבכל קדש לא תגע דלא מוקי ליה בתרומה כלל כדמוכח התם וא"ת ולמה לן השתא בנין אב דהואיל ועכ"ל והזהיר בברייתא דלעיל וי"ל דברייתא נמי סמיך אהך ג"ש ונקט בנין אב לאפוקי משאר עבירות ואיצטריך

מסכת פרה

פרק ז' משנה ד'

קִדֵּשׁ לִי וַאֲקַדֵּשׁ לָךְ, הָרִאשׁוֹן כָּשֵׁר. מִלֵּא לִי וַאֲמַלֵּא לָךְ, הָאַחֲרוֹן כָּשֵׁר. קִדֵּשׁ לִי וַאֲמַלֵּא לָךְ, שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים. מִלֵּא לִי וַאֲקַדֵּשׁ לָךְ, שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִים:

עין משפט נר מצוה

כז א מיי' פי"ח מהל' פסולי מוקדשין הל' כד ועיין בהשגות ובכ"מ:

פניני רש"י

ואם אינו ענין. ...זו מלה בתורה דבר שלא הולכך לגופו תנהו ענין לענין אחר ותלמוד דבר לדבר אחר וכל המלות הללה למשה מסיני: (פסחים כד.)

רבינו חננאל

עולה ויורד ליחייב. מידי דהוה אשמיעת קול ואביטוי שפתים. שהיא ⁶שבועה ואין בה כרת חייבין בה קרבן עולה ויורד. אמר קרא בה וגו'. ואתא רב למיפשטיה מהא דרבי. דתניא רבי אומר אקרא אני. פי' כיון שריבתה התורה בהמה בכלל חיה וחיה בכלל בהמה כו'. פירשנו זו בפרק אלו טרפות. מאחר דכתב קרא או בנבלת חיה טמאה. למה לי למכתב או בנבלת בהמה טמאה. אלא נאמר כאן בהמה טמאה. ונאמר להלן בשלמים דנפש כי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים וגו' מה להלן בטומאת קדש אף כאן זה שכתב ⁷בטומאת בהמה טמאה אכילת טומאת קדש ואתקש מקדש לקדש דכתיב בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא. ואימא תרומה דכתיב בכל קדש ואמרינן לרבות את התרומה: אמר קרא אשר יטמא בה. בה ולא בתרומה. אימא בה ולא במקדש כו'. קדש ומקדש תרוייהו כרת כתיבא בהו. ולאפוקי תרומה דלית בה כרת. אדרבה קדש ותרומה תרוייהו בני אכילה נינהו. לאפוקי מקדש דנגיעה היא: **שלש** כריתות. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה. וכתיב ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה' ונכרתה. וכתיב כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' ונכרתה. פי' דברים שאין נאכלין. עצים ולבונה וקטרת ומפורש בתורת כהנים. ר' (ישמעאל) [שמעון] אומר מה [שלמים] מיוחדין שהן ראוים לאכילה וכו' יצאו עצים ולבונה וקטרת שאינן ראוין לאכילה. ואסיקנא אלא אמר רבא אתיא טומאתו טומאתו כתיב הכא בקרבן או כי יגע בטומאת אדם לכל טומאתו אשר יטמא בה

6) חולי ל"ל שהוא חיוור לא ואין בה כרת וכו'. 7) ל"ל אף כאן זה שכתב בנבלת בהמה טמאה מייני בתחילת קודש בטומאה.